

אם נבין אל נכון את הקשר שהיה לנו עם הקב"ה באמצעות בית המקדש, יהיה קל לנו מאד להרגיש את החורבן בט' באב.

כבוד הבריות וכבוד שמים

כבוד בעצם לעומת כבוד יחסי

"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו" (ישעיה מ"ג, ז). פסוק זה מלמדנו שהעולם כולו נברא בשביל כבוד שמים. ויש לברר מהו כבוד השם? וכי ברא הקב"ה את עולמו כי ביקש כבוד?

לשם כך יש לברר את המושג 'כבוד'.

הנה הכבוד השגור ומורגל בפי העולם שייך כאשר אחד עולה על חברו בכסף, בכוח או בכשרונות וכדומה. ואף אם היא מעלה שלא השיג אותה האדם בעבודתו אלא היא לו בתולדה, מכל מקום הוא נכבד עבור זה בעיני אחרים באשר מעלתו גדולה משלהם. כבוד זה אינו מעלה בעצם רק מושג יחסי מצד מה שאנשים מכירים במעלה זו ומעריכים אותו עבור זה.

לעומת זאת מעלה שרכש אדם באישיותו, כגון הכובש את יצרו, אין זו מעלה יחסית אלא מעלה בעצם גם אם אין מי שיכיר בה, וכשמכירים במעלה זו מעריכים את האדם על עצם מעלתו ולא בגלל מה שהוא נעלה יותר ביחס לחברו.

רצון השם הוא שיכירו את הטוב והנעלה שיש באנשים, ושנשבח ונעריך מעלות רוחניות. אילו לא היינו נותנים הכרה והערכה על עניינים אלו, לא היו אנשים מבקשים להשיג אותם מעלות, ועל ידי שנכבד את הצדיקים אשר מחשבות ליבם רק על עבודת השם, ילמדו אחרים מהם ותרבה הדעת.

ביאור הבורח מן הכבוד

אמרו חז"ל (עי' עירובין יג, ב) כל הבורח מן הכבוד, הכבוד רודף אחריו. ומבואר במהר"ל עומק הענין (עי' בדרוש לשבת שובה), שאין מדובר במי שבורח מן הכבוד מחמת

שחסר כבוד עצמי, או שהוא חולה בחולי הנפש שמרגיש שפל, אלא מדובר באדם שרודף אחר מעלות כי חפץ במעלות עצמן כמו שביארנו, ואינו בורח במכוון מן הכבוד רק שאינו מבקש אותו כלל.

אדם המבקש את הטוב האמיתי, אחרים מעריכים אותו עבור זה וממילא הכבוד רודף אחריו. לעומת זה הרודף אחר הכבוד, שעושה טוב כדי לקנות לעצמו שם ותפארת, אם כן הטוב עצמו אינו מעניין אותו, ולכן הכבוד בורח ממנו כי אין לו מעלה פנימית.

אמנם כל זה רק בעולם הזה, שמי שיש לו מעלה פנימית הרי זה מתגלה ע"י מעשיו ואחרים מעריכים ומכבדים אותו על כך, אבל כאשר הולך האדם לבית עולמו מעלותיו הולכות עמו, ואין זה מעניינו של האדם שזכרו הטוב ימשיך לאחר מותו. ואף בחייו, כתב בחובות הלבבות (שער יחוד המעשה פ"ה) שמה שאמרו (אבות פ"ג מ"י) כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו אין זה אלא סימן שמרוצה הבורא בעבודתו, אבל אין זה מעבודת האדם לדאוג שיהא מקובל אצל אחרים.

ענין כבוד ה' בעולם

וכן הענין בכבוד השם. העולם הזה הוא לבוש וכלי לגילוי הנהגת השם בעולם הזה. ועבודת האדם לייחס את העולם ותכליתו אל בוראו ובזה מתגלה כבוד השם.

לדוגמא בענין המאכלים, מצד אחד נמשך אדם אל הגשמיות עד כדי שזמן האכילה נחשב כשעת מלחמה - זמן של מאבק נגד משיכה זו. מצד שני הרי המאכל נוצר מכח קדוש, מניצוץ ה' המהווה אותו. וגם טמון באוכל כח להחיות, שעל ידו יכול האדם להתקיים. ואם אדם לא יאכל, הרי הוא ייחלש ולא יצליח לעבוד את ה', ועל ידי המאכל חוזרים אליו כוחותיו, וזהו על ידי כוח אלקי הנמצא בתוך האוכל.

הטעם שיצירת העולם היא באופן זה, הוא כדי שזכור את השם, מקור המאכל, בכל עת. וכשאדם מבין שמהות האוכל היא הכח הפנימי שבו, בזה הוא נותן כבוד אל השם, ובמקום שהאוכל יגרום לו להתגשם, אדרבה, הוא מחבר את האדם לבוראו.

אם כן ענין כבוד ה' הוא על ידי שמגלה את פנימיות הענין. וכמו שכבוד האדם הוא במה שמתגלית המעלה בעצם שיש לו בפנים, כך כשמכיר את האלוקות הנמצאת בתוך הגשמיות, שהיא גילוי הכח הפנימי שיש בעולם ויחוסו אל השם, זהו כבוד ה'.

הגלות היא סילוק כבוד ה'

הגלות היא הפך זה, כאשר אנשים חיים בשטחיות, ומתבוננים על החיצוניות ולא על הפנימיות. המעלות הפנימיות אינן מכובדות אלא טמונות, וחסר בכבוד שמם וכבוד האדם האמיתי.

מי שיש לו את מידת הכבוד באמת ומעניין אותו האמת והמעלה האמיתית - לא ההערצה מאחרים - הוא זה שראוי ומוכן לגלות כבוד השם בעולם, דהיינו האלוקות הטמונה בעולם הזה.

ללמוד מחוויות החיים ולצמוח על ידיהם

יש דברים הנראים למעלה מהשגותינו, כביכול הם שייכים לדורות עברו. אמנם כשנתבונן, נזהה הנהגות אלו בתוך חיינו השגתיים, ונוכל להכיר שאלו הן הנהגות הטבעיות לנו ושייכות אלינו מאוד.

סיבות להליכה לגלות

לדוגמא, בשנים קדמוניות היה נהוג לצאת לגלות לשם תיקון המידות. אנשים היו עוזבים את ביתם למשך כמה שנים ומסתובבים בין העיירות, מבית כנסת אחד למשנהו. תכלית הגלות היתה לכפרת עוונות או לשם התחזקות במידת הביטחון - כי במצב זה חייב אדם לבטוח בה' (עי' אורחות צדיקים שער התשובה).

בספר צדקת הצדיק (אות פ) כתב שתיקון למדת הכעס היא לצאת לגלות, כי הגולה אינו מרגיש בעל הבית כדי לכעוס על אחרים. לכן הרוצח בשגגה גולה, כי שורש הרציחה במידת הכעס, לכן אף שרצח רק בשוגג מכל מקום יש בנפשו שייכות אל הרציחה, ולכן צריך שילך בגלות לעקור מידת הכעס.

ובספר תומר דבורה (פ"ט) בענין מידת המלכות כתב בשם הזוהר הקדוש שעל ידי הליכה לגלות הוא מתדמה לבוראו שנמצא גם כן בגלות - שכינתא בגלותא, ומוציא על ידי זה ספירה זו אל הפועל. כי מדרך ההולכים בגלות שהם נמצאים במקום שאין